



صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران

معاونت سیاسی

اداره پژوهش های سیاسی

گزارش پژوهشی؛

صنعت برق کشور، چالش‌ها و راهکارها

پژوهش
خبری
معاونت سیاسی
صدا و سیما

فرآورده‌های خبری و تولیدات پژوهشی در بخش‌های زیر قابل دسترس است:

– وب سایت خبرگزاری صداوسیما (سرویس پژوهش) <http://www.iribnews.ir>

پژوهشگر: تینا صالحی

۲	مقدمه
۲	نگاهی به چالش های صنعت برق
۲	۱- چرخه معیوب اقتصاد برق
۲	۲- نظام حقوقی و قراردادی یکجانبه و ناکارآمد
۳	۳- مشکلات زنجیره تأمین و صادرات
۳	۴- ناپایداری و ناترازی شبکه برق
۳	راه های برون رفت از چالش های صنعت برق
۵	مطالبات صنعت برق از دولت سیزدهم
۷	کلام آخر



مقدمه

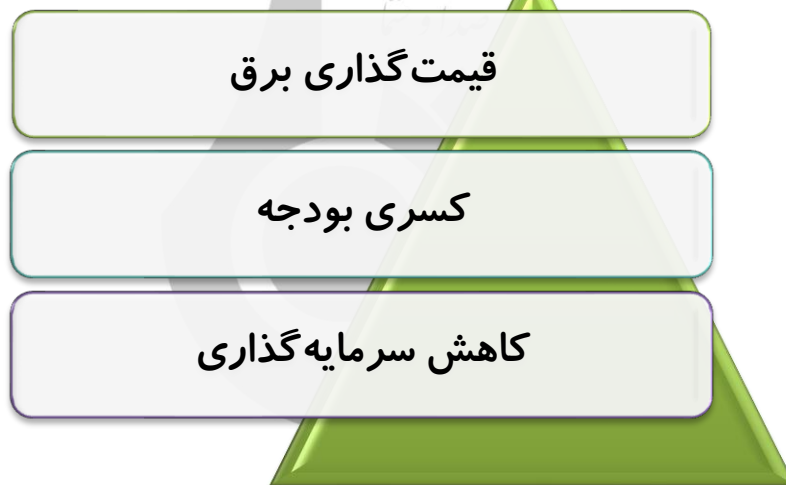
صنعت برق از بخش‌های استراتژیک اقتصاد کشور و از زیرساخت‌های رشد سایر بخش‌های اقتصادی محسوب می‌شود. از ۴۰ سال پیش این صنعت همواره از پیشتازان توسعه کشور بوده است اما طی یک دهه گذشته به تدریج با رکود داخلی و از دست دادن بازارهای خارجی مواجه گشته و این مشکلات تا جایی ادامه یافت که شاهد خاموشی‌های گسترده در سراسر کشور بودیم.

تصویب قانون حمایت از صنعت برق، قسمتی از مشکلات مالی صنعت را برطرف کرد، اما بزرگ‌ترین چالش این صنعت یعنی اقتصاد برق، نیازمند اصلاح ساختاری و نهادی است.

این پژوهش نگاهی دارد به مهم‌ترین چالش‌ها موجود بر سر راه این صنعت و راه‌های برون رفت از آن. همچنین در بخشی از این پژوهش معاونت پژوهشی سندیکای برق ایران، اطلاعات مربوط به مطالبات خود از دولت سیزدهم را در اختیار نگارنده قرار داده است.

نگاهی به چالش‌های صنعت برق:

۱- چرخه معیوب اقتصاد برق



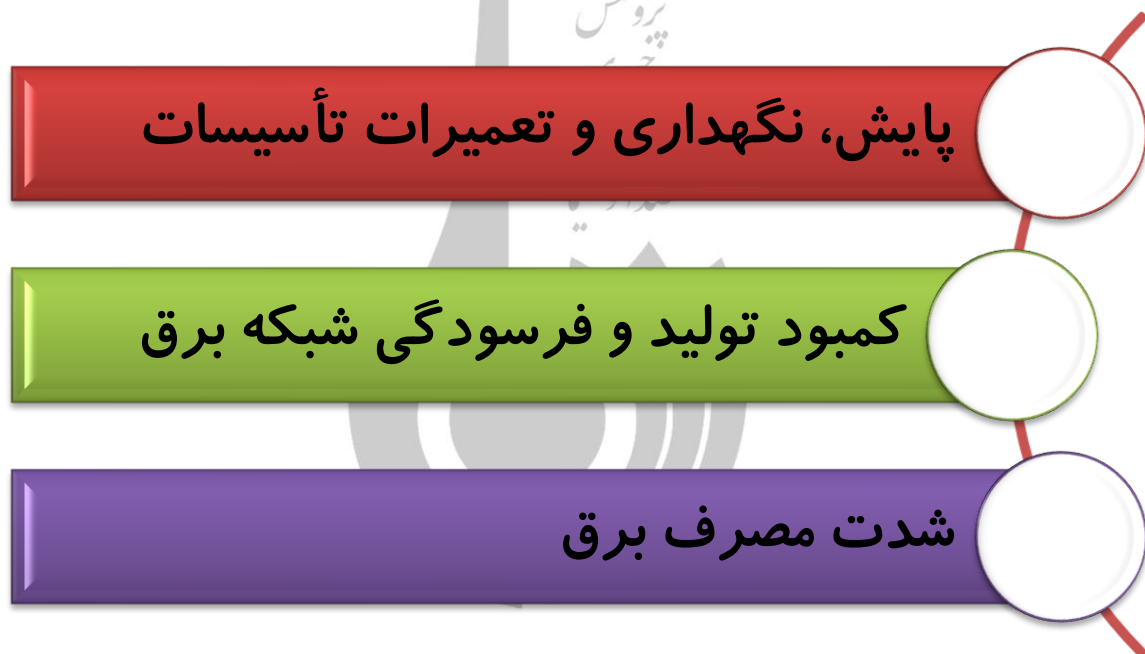
۲- نظام حقوقی و قراردادی یک‌جانبه و ناکارآمد



۳- مشکلات زنجیره تأمین و صادرات

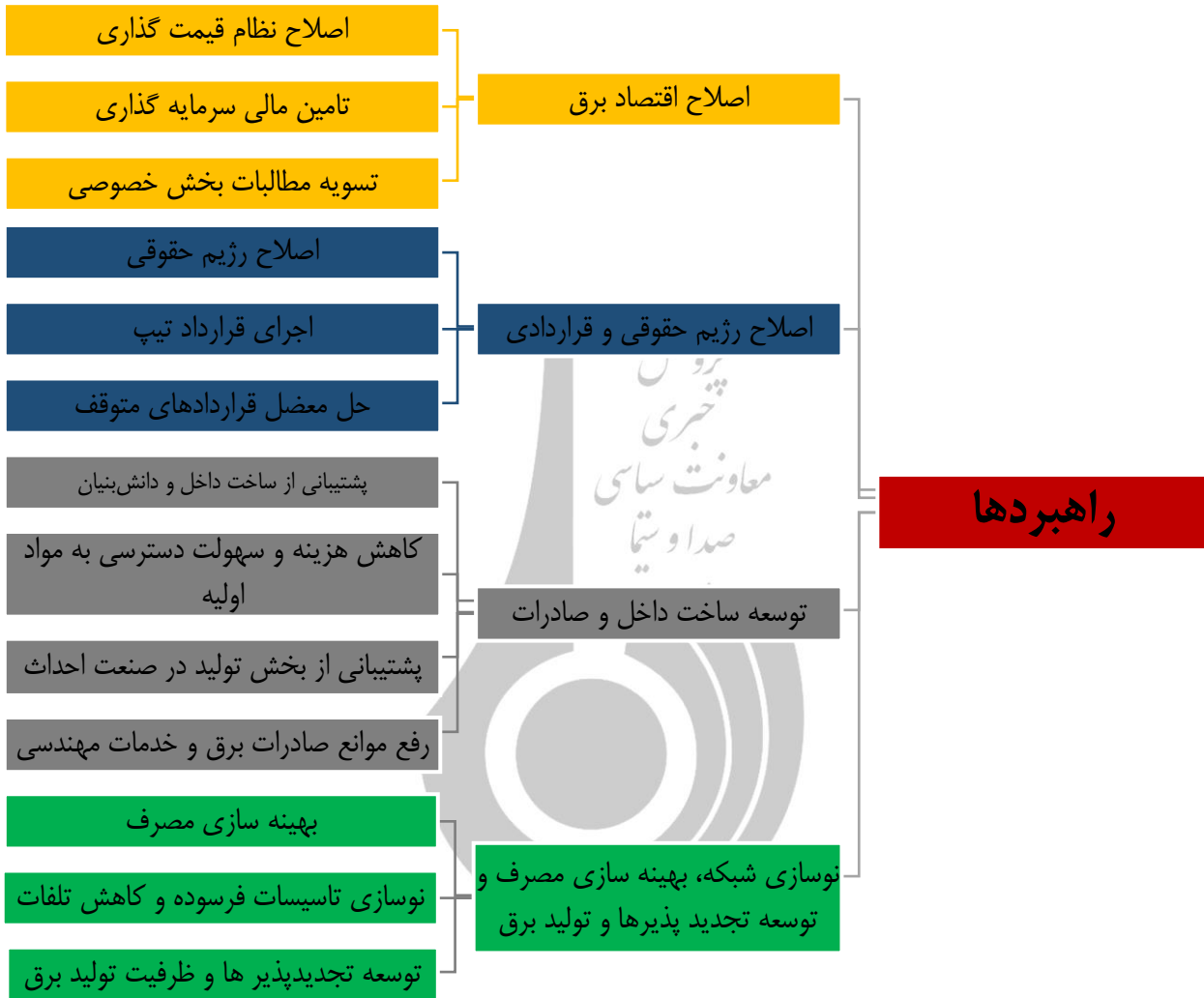


۴- ناپایداری و ناترازی شبکه برق



راه‌های برون رفت از چالش‌های صنعت برق

صنعت برق در صورت تغییر در چهار سیاست کلی، قادر است از این بحران به سلامت عبور کند که در غیر این صورت، باید شاهد افزایش مشکلات این صنعت مادر باشیم. سندیکای صنعت برق، همه راه‌های خروج از وضعیت فعلی را در قالب نمودار زیر در سال پشتیبانی و مانع‌زدایی از تولید، و آغاز دولت سیزدهم ارائه کرده است.



مطالبات صنعت برق از دولت سیزدهم

تولید بیش از ۶۰ درصد برق کشور، در اختیار بخش خصوصی است. این موضوع اهمیت این بخش را آشکار می‌سازد. متخصصان صنعت برق کشور با اجماع بر چهار موضوع اصلی، انتظاراتی از دولت سیزدهم در راستای رفع موانع و مشکلات و همچنین توسعه این صنعت پولساز دارند که در جدول زیر این مطالبات را به همراه راهکارها و اقدامات مورد نظر ارائه شده است:

راهبردها	راهکارها	اقدامات مورد انتظار از دولت	
اصلاح اقتصاد برق	اصلاح نظام قیمت‌گذاری	تشکیل نهاد تنظیم مقررات بخشی برق اصلاح تعرفه های برق	
	سرمایه‌گذاری و تأمین مالی	تخصیص تسهیلات صندوق توسعه ملی برای تامین بخشی از سرمایه طرح های زیربنایی برق مولدسازی دارایی‌های راکد صنعت برق	
	تسویه مطالبات بخش خصوصی		رفع موانع بهره‌مندی از ابزارهای بازار سرمایه برای تامین مالی و سرمایه‌گذاری در صنعت برق
			پرداخت معوقات با حفظ قدرت خرید (به روزرسانی ارزش روز مبلغ بدهی‌ها)
			ایجاد انضباط مالی در دستگاه‌های اجرایی و استفاده از روش‌هایی مانند اعتباراسنادی داخلی برای پیشگیری از ایجاد بدهی به بخش خصوصی
			اولویت‌دهی به پرداخت مطالبات بخش خصوصی و استفاده از ابزارهای بدهی مانند اوراق تسویه، اوراق خزانه اسلامی و تهاتر بدهی‌ها

اصلاح رژیم حقوقی	تقویت بخش حکمرانی صنعت در برابر بخش تصدی‌گری وزارت نیرو
تنظیم و اجرای قرارداد تیپ	تشکیل هیئت عالی نظارت جهت کنترل قدرت بازار شرکت‌های بزرگ و انحصاری دولتی
رفع معضل قراردادهای نیمه تمام	تنظیم قرارداد تیپ باهدف تأمین منافع طرفین قرارداد و تسهیم ریسک و الزام شرکت‌های تابعه جهت تبعیت از قرارداد تیپ
قراردادهای نیمه تمام	ایجاد کارگروه رسیدگی به قراردادهای نیمه تمام و اولویت‌گذاری و غربالگری قراردادهای اصلاح تبصره ۸۰ قانون بودجه سال ۱۳۵۸ برای افزایش حدود اختیارات وزارت خانه جهت تغییر مبلغ پایه قراردادهای متناسب به نوسانات اقتصادی کشور

تشکیل کارگروه رفع موانع ورود به بازار ساخت داخل و دانش بنیان در صنعت برق	خرید محصولات ساخت داخل و دانش بنیان	توسعه ساخت داخل و صادرات
اصلاح مقررات خرید ساخت داخل و به کارگیری روش‌های جایگزین اطمینان از عملکرد تجهیزات		
مدیریت عرضه مواد خام (فلزات رنگی) در جهت تسهیل دسترسی واحد تولیدی	کاهش هزینه و سهولت تأمین مواد اولیه از صنایع بالادستی	
تسهیل شرایط فروش اعتباری و افزایش دوره بازپرداخت در حمایت از نقدینگی واحدهای تولیدی پایین دستی		
فراهم سازی استفاده از ابزارهای مالی مانند «خرید دین کالایی» و «اوراق گام» برای شرکت‌های کوچک و متوسط	و با مبداء خارجی	
مانع زدایی از مقررات گمرک و ترخیص کالا و تسریع در تخصیص ارز از طریق ارتباط تنگاتنگ وزارت صمت، بانک مرکزی و گمرک ج.ا.ا.		
دسترسی به موقع به اطلاعات و پشتیبانی اطلاعاتی از طریق ایجاد سامانه‌های اطلاعات بازار و قوانین حاکم و انتشار آمار تفصیلی صادرات و واردات کشور	رفع موانع صادرات برق و خدمات مهندسی	
تسهیل سیاست‌های انتقال ارز برای صادرکنندگان خدمات فنی و مهندسی		
توسعه و تقویت ظرفیت صندوق‌های توسعه صادرات جهت ارائه خدمات مالی مورد نیاز بین‌المللی مانند صدور ضمانت‌نامه‌های ارزی برای صادرکنندگان و پوشش ریسک صادرات		
توسعه ظرفیت‌های دیپلماسی تجاری با نقش‌آفرینی تشکل‌های تخصصی و اتاق‌های بازرگانی		

ایجاد بازار صرفه جویی برق	بهینه سازی مصرف	نوسازی شبکه، بهینه‌سازی مصرف و توسعه تجدیدپذیرها و تولید برق
پوشش ریسک فناوری های بهینه سازی		
متناسب سازی مقررات حاکم بر سرمایه‌گذاری مشترک بخش خصوصی با توجه به شرایط ویژه و اختصاصی پروژه‌های زیرساختی صنعت برق	نوسازی شبکه و کاهش تلفات	
ایجاد سازمان مناسب برای همکاری بین بهره‌برداران دولتی، سرمایه‌گذاران مالی و همچنین شرکت‌های صنعتی و تخصصی از طریق ایجاد شرکت پروژه‌ها		
اصلاح ساز و کارها و قیمت خرید برق تجدیدپذیر و برق نیروگاه ها	توسعه تجدید پذیرها و تولید برق	

کلام آخر

طبق آمار وزارت نیرو، صنعت برق، ۲۰۰۰ بنگاه بزرگ و کوچک اقتصادی در کشور دارد که بیش از ۱۵۰ هزار نفر در آن اشتغال دارند. همچنین طبق برآوردها، ۵۰۰۰ بنگاه خرد و پیمانکاران کوچک در این صنعت مشغول فعالیت هستند. اگر این ارقام را با اشتغال غیرمستقیم جمع کنیم، وسعت اشتغال در حوزه برق مشخص خواهد شد.

اصلاح قیمت حامل‌های انرژی، تنها بخشی از مشکلات این صنعت را پوشش خواهد داد. تسویه حساب مطالبات بخش خصوصی، تامین مالی و اصلاحات ساختار نظام حقوقی و قراردادی، از دیگر مواردی است که صنعت برق به آن نیازمند است. تعیین تکلیف قراردادهای متوقف کنونی در این صنعت نیز می‌تواند درهای این صنعت را به روی سرمایه‌گذاران بگشاید.

به روی کار آمدن دولت انقلابی سیزدهم می‌تواند فرصتی غنیمت، برای صنعت برق آسیب دیده کشور باشد.

